

Elvárási rés a könyvvizsgálati tevékenység folyamatában

„Avagy nevezzük nevén a gyermeket”

A könyvvizsgálati elvárás-teljesítmény rés a pénzügyi-számviteli szakmát régóta foglalkoztató jelentős téma, amelynek megfelelő definiálásával, illetve az elvárás rés modellezésével és annak szűkítési lehetőségeivel foglalkozó kutatások a világon mindenütt megtalálhatók. Az elvárás rés jellegére és szerkezetére vonatkozó vizsgálatok célja jellemzően felderíteni a könyvvizsgálók tényleges, valamint vélt szerepét és felelősségét, feltárni azokat a tényezőket, amelyek hozzájárulnak az elvárás rés létezéséhez az adott társadalomban, továbbá természetesen megoldási lehetőségeket keresni annak szűkítésére.

Hangsúlyozni szeretnénk a téma mindennapi, gyakorlati jelentőségét a minőségi könyvvizsgálat folyamatában, és érzékeltetni, hogy munkánk során folyamatosan szembesülnünk kell a könyvvizsgálat érintettjeinek túlzott pozitív, illetve negatív elvárásaival, ha úgy tetszik előítéleteivel.

A könyvvizsgálati elvárás résrel kapcsolatos elérhető szakirodalom meglehetősen szűk körű Magyarországon, ami leginkább annak tükrében meglepő, hogy a nemzetközi szakirodalom alapján számos országban végeztek már – bizonyos helyeken nem is egy – azonos témájú kutatást.

Két olyan közelmúltban végrehajtott vizsgálat eredményeit is szeretnénk összefoglalni, amelyek a gyakorlati szakemberek – könyvvizsgálók és igazságügyi szakértők – bevonásával vizsgálták a téma magyar vonatkozásait, és amelyek reményeink szerint rávilágítanak a könyvvizsgálati elvárás rés problematikájának átfogó jellegére, valamint különböző aspektusaira.

Az egyik vizsgálat a könyvvizsgálat érintett csoportjai – úgymint könyvvizsgálók, könyvvizsgáltak, könyvvizsgálat felhasználói – körében végrehajtott – tudomásunk szerint eddig az első ilyen nagy volumenű magyarországi – kérdőíves lekérdés eredményeit felhasználva a könyvvizsgálati elvárás rés okainak, jellemző részeinek feltérképezését – azonosítását és értékelését – tűzte ki célul azért, hogy meghatározható legyen a „gyógymód” az elvárás rés szűkítésére.

A másik vizsgálat a könyvvizsgálati elvárás rés egy nagyon érdekes aspektusát vizsgálta. Az igazságügyi szakvélemények elemzésével, arra kereste a választ, mi okozza azt, a – vélt vagy valós – anomáliát, hogy az igazságügyi könyvszakértő képes feltárni egy olyan hibát a beszámolóban, amelyet a könyvvizsgáló nem talált meg.

Kimondva, vagy kimondatlan – nevén nevezve, vagy „csupán” következményeit érzékelve – , de munkánk során mindannyian szembesülünk a könyvvizsgálati elvárás résből eredő olyan problémákkal, amelyek megoldása a szakma, a szabályozás és minden érintett közös érdeke, feladata. Az előadás ehhez igyekszik a maga szerény eszközeivel hozzájárulni.